

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ר'
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

האשה
החשובה רודפת
צדקה וחסד
מרת
רודה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

י"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א • לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 1237

מסכת נזיר י"ג - י"ט ♦ כלים ה', י' - ט', ג'

בס"ד, י"ד שבט תשפ"ג

השבוע בגליון

- ♦ האם הנודר נזירות בימינו נוהג כהוגן?
- ♦ כיצד יתכן שנזיר רשאי להתגלח?
- ♦ מכר את שערות ראשו ונדר נזירות
- ♦ מסירת כליה או שאר אברים תמורת תשלום
- ♦ הסיכון שבתרומת כליה - מזערי

- ♦ מהי נזירות?
- ♦ השתתפות יהודים מחוץ לארץ במצוות התלויות בארץ
- ♦ הפרשת חלה במאפיות
- ♦ "נזיר שמשון" שהופיע בפני רבה של ירושלים
- ♦ התעוררות מפיזי ערב ראש השנה

♦ הצטרפות לכת משיחית

בשורה לקוראי הגליון!

ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם
להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

ירדו במצולות

"אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה'... תְּהַלְלֵם וְיִסְמְדוּם יְרֵדוּ בַּמְצוּלֹת כְּמֹו אֲבֹנִים... וּבְרַב גְּאוּנָן תְּהַרְסוּ קִמְיָן תְּשַׁלַּח חֲרֹנֶךָ יִאֲכַלְמוּ פֶקֶשׁ... נְשַׁפֵּת בְּרוּחֶךָ כְּסִמּוֹ יָם צָלְלוּ פְּעוֹפֶקֶת קְמִיּוֹס אֲדִירִים. מִי כְּמֹכָה בְּאֵלֶם ה' מִי כְּמֹכָה נְאֻדָר בְּקִדְשׁ נֹחַא תְּהַלֵּת עֲשֵׂה פְּלֵא"

יום ההולדת השבעים צפוי היה להיחוג כיום ההולדת השישים ותשעה וכקודמיו; סעודה משפחתית, שיחות נעימות והעלאת זכרונות מימים עברו. חלק מן המשתתפים כבר לא ידעו לזהות אם הם זוכרים חלק מן המעשיות מפני שהיו עדים להן או משום ששמעו זה ארבעים פעם בחוג המשפחה. כך או כך, הכל נהנו. למעט שנים יוצאות מן הכלל, היה חלקו השני של היום מוקדש לתכנון העתיד. והיה מה לתכנן. אבי המשפחה שלט על נכסים רבים, וחלק מתכנונו עסק בחלוקת רכוש לבניו עוד בחייו. מידי פעם העביר נתחים לרשותם ובמהלך השנה בדק את התנהלותם.

אותה שנה חציו השני של יום ההולדת החל באופן בלתי שגרתי.

חלק התרווחות על כורסאות נינוחות, ביקש האב את בניו כי יתלו אליו לסיוור באחוזתו המפוארת. משתאים הם צעדו אחריו הִגְנָה. ממקום עמדו הוא הצביע בפניהם על הצמחים המרהיבים שטיפסו ממדרגה למדרגה, מתחתית הגבעה ועד ראשה, למרגלות האחוזה. לטענתו המדרגות מתחילות להתפורר וקיים חשש שמא הן תתמוטטנה וכל

מהי נזירות?

אחד הנידונים היותר מרכזיים על אודות הנזירות הוא מהו גדר הנזירות; האם "איסור גברא" או "איסור חפצא". בעבר עסקנו בהרחבה בהבדל בין נדר לשבועה, שבועה יוצרת "איסור גברא" ונדר יוצר "איסור חפצא". אם "איסור גברא" הוא - היין עצמו אינו אסור אלא שהוא אינו רשאי לשתותו, כשם שביום כיפור אסור לאכול ולשתות. אם "איסור חפצא" הוא - לגבי הנזיר היין עצמו אסור ככל דיני נדרים שאדם יכול לאסור עליו חפץ מסויים באמצעותם. בהגדרה זו עסקו המהרי"ט ורבי יחיאל באסן, האם נזירות יוצרת איסור גברא או איסור חפצא.

המהרי"ט סובר כי היין והענבים אינם נהיים בעלי איסור עצמי כלפי הנזיר, אלא עליו חל איסור לאכלם - איסור גברא. את שיטתו הוא מוכיח מן הנאמר בתחילת מסכת נדרים: "כל כינויי נדרים - כנדרים, וחרמים - כחרמים, ושבועות - כשבועות, ונזירות - כנזירות". הגמרא מבארת שהמשנה מנתה את "חרמים" לאחר "נדרים" ולפני "שבועות", מפני שנדרים וחרמים מחילים איסור חפצא לעומת שבועות המחילות איסור גברא. מכך שלאחר שבועות מנתה הגמרא את נזירות, הרי לנו שגם נזירות מחילה איסור גברא!

הוכחה נוספת מביא המהרי"ט: אם נזירות יוצרת איסור חפצא, אפשר להבין זאת לגבי איסור שתיית יין ואכילת ענבים, שהם עצמם נהיים אסורים כלפיו, אך הגדרה זו אינה הולמת את איסור הטומאה ואיסור התגלחת! רק אם נגדיר את איסורי הנזיר כ"איסור גברא" מובן שהוא אסור לעשות כך וכך, להטמא, להתגלח ועוד, אך אין כל הסבר להגדרת "איסור חפצא" שלא להטמא.

רבי ירוחם פישל פערלא, עוסק בנידון זה בביאורו לספר המצוות לרס"ג והוא מביא כי יש ראשונים שמדבריהם אכן מבואר שאיסורי נזיר הם "איסור גברא", אך יש ראשונים החולקים וסוברים כי איסורי נזירות מחילים "איסור חפצא", ביניהם רמב"ן, ריטב"א, רשב"א וראב"ן.

אופן חלות דיני הנזיר: ומה בדבר הטענה על אודות חוסר האפשרות לאסור תגלחת וטומאה באיסור חפצא? אכן, אומר הגר"פ פרלא, יודו אלה שרק יין הוא איסור חפצא, וחלוקים ממנו שאר איסורי נזיר, הטומאה והתגלחת, שהן איסורי גברא. כיצד נערכה חלוקה זו? ובכן הגר"י פערלא מסביר כי כך פועלים דיני הנזירות. תחילה הוא אוסר על עצמו את היין ואת כל היוצא מן הגפן ב"איסור חפצא", וממילא חלים עליו יתר האיסורים - טומאה ותגלחת. לאחר שהוא אוסר על עצמו באיסור חפצא את היוצא מן הגפן - במעמדו כנזיר גזרה תורה שעליו להזהר מטומאת מת ואינו רשאי לגלח שער ראשו.

כך גם מדויק מפסוקי התורה המורים על דיני הנזיר. לגבי יין ושכר נאמר "מיין ושכר יזיר", ולגבי טומאה ותגלחת נאמר "כל ימי נזרו תער לא יעבור על ראשו... כל ימי הזירו לה' על נפש מת לא יבוא". לאמר, הוא מזיר עצמו מן היין וממילא נאסר בטומאה ובתגלחת.

צעילוי נשמת

הר"ר **יצחק איזנברג** ז"ל

ב"ר מרדכי ז"ל

נלב"ע י"ח שבט תשנ"ז

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

ר' **יוסף אריה פריד** ז"ל

בן אברהם יצחק ז"ל

נלב"ע י"ז שבט תשע"ח

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

ר' **משה פריימן** ז"ל

ב"ר אליהו ז"ל

נלב"ע י"ז שבט תשס"ה

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

דף יב/ב לא משוי אינש שליח אלא במילתא דמצי עביד השתא

השתתפות יהודים מחוץ לארץ במצוות התלויות בארץ

מדברי סוגייתנו עולה כלל חשוב בדיני מינוי שליחות, שאין אדם ממנה שליח אלא לדבר שהוא עצמו יכול לעשותו בשעת המינוי, אך לדבר שאין הוא יכול לעשותו בשעת המינוי, אין הוא יכול למנות שליח. בעלי התוספות בסוגייתנו הקשו על כלל זה, שהרי "מעשים בכל יום" שאשה אומרת לחברתה "לושי לי קמח והפרישי חלה עבורי", למרות שבשעה שאומרת כן הבצק אינו מוכן עדיין ואין ברשותה עיסה החייבת בחלה. כיצד, אפוא, מועיל מינוי השליחות בשעה שהמשלחת עצמה אינה יכולה להפריש חלה?

הפרשת חלה במאפיות: שאלה זו קיימת גם בימינו, לגבי הפרשת חלה במאפיות. הנוהג הוא שמפרישים חלה גם כאשר בעל המאפיה אינו נוכח במקום, ואין צורך במינוי שליחות מצד בעל הבית לאחר כל לישה ולישה. כמו כן עולה שאלה זו בחנויות לממכר פירות וירקות ובמפעלי מזון בהם יש משגיח כשרות הממונה על הפרשת תרומות ומעשרות, שאינו ממונה בכל פעם מחדש להפריש תרומות ומעשרות אלא עושה הוא את עבודתו מכח מינויו הקבוע כמשגיח. לכאורה, איך מועיל המינוי שנעשה לפני קניית הפירות, הרי באותו זמן גם בעל הבית לא יכול היה להפריש תרומות ומעשרות מפירות אלו, ואם כן לא היה ביכולתו למנות שליח לכך?

בעלי התוספות מתרצים בשם רבינו תם, שכל דבר ש"בידו" של בעל הבית לעשות שיבוא לידי חיוב, הרי זה נחשב כדבר שיכול המשלח לעשותו **עתה**, ומינוי השליח תקף!

סברא מעניינת כתב התרומת הדשן, שעל פיה ניתן ליישב את קושיית בעלי התוספות: ידוע הכלל הקובע כי "זכין לאדם שלא בפניו". לפי כלל זה, במקרה שהפעולה מהווה זכות עבור חבירו ניתן לעשותה עבורו גם ללא מינוי שליחות, ונחשב הדבר כאילו השליח מונה לכך במפורש על ידי רעהו. לפיכך, גם האשה הרוצה ששכנתה תפריש עבורה חלה, נחשבת כמי שמינתה את שכנתה לשליחה **לאחר שהושלמה העיסה**, וגם המשגיחים בחנויות הפירות והירקות הריהם שלוחי בעל החנות על כל משלוח ומשלוח מכח כלל זה, וכן פסק הרמ"א כדי לזכות במצוות הפרשת חלה, צריכות לקבל מינוי לכך מבעל המאפיה, ואין די ברשות הניתנת על ידי העובדים להפריש את החלה.

מעשה שהיה בעיר "קושטא", כאשר אחת מנשות העיר השתגעה ולעיתים היתה מתפכחת משגעונה. בעלה החליט לגרשה ולהפליג לארץ רחוקה, אלא שביום בו רצה לגרשה היתה אשתו שרויה בשגעונה, ובמצב זה אינו יכול לגרשה, שהרי השוטה אינה מתגרשת. הבעל הנבוך רצה למנות את הסופר ואת העדים כשליחי לכתובת הגט ולנתנתו בבוא העת כאשר אשתו תתפכח לזמן מה. אולם, גדולי קושטא שללו אפשרות זו, מאחר שבזמן מינוי השליחים הרי אינו יכול לגרשה, ועל כן אף אינו יכול למנות שליח שיעשה זאת לאחר מכן.

מנהג קדום שהיה נהוג בקרב יהודי חו"ל, מובא ב"כרתי ופלתי", ש"חסידים ואנשי מעשה" שרצו לזכות ולקיים מצוה שאינה נוהגת בחו"ל, היו נותנים סכומי כסף לשד"רים שבאו מארץ ישראל כדי שיקנו עבורם בהמות בארץ ישראל, ישחטון ויפרישו מהן מתנות כהונה, זרוע לחיים וקיבה. ה"כרתי ופלתי" מסופק, אם באופן זה נחשב כמי שקיים את המצווה, שהרי מבואר בסוגייתנו שדבר שאין אדם יכול לעשות בעצמו אין הוא יכול למנות שליח לעשותו ואם כן בשעה שהם בחוץ לארץ הרי אינם יכולים לקיים את המצוות התלויות בארץ, וכיצד ימנו שליח לקיום מצוות אלו? גם בשו"ת שדה הארץ כתב שמינוי השליחות אינו מועיל ואין בידם אלא זכות של "מחזיק בידו עושי מצוה".

הבדל בין מניעה הלכתית למניעה טכנית: אולם, כבר תמה על סברא זו החקרי לב, הסובר שאין כל חסרון במינוי השליחות באופן זה. וטעמו, שהחסרון המבואר בסוגייתנו, שאין אדם רשאי למנות שליח על דבר שהוא עצמו אינו יכול לעשותו בזמן המינוי אמור דווקא לגבי דברים שהוא מנוע מבחינה הלכתית מעשייתם. שונה הוא הדין במניעות חיצוניות, שאינן פוסלות את המשלח מלמנות שליח, כגון: בני חוץ לארץ שמינו את השד"רים כשליחים לקיום מצוות התלויות בארץ.

דף יד/א הכא לא אפשר לאיתשולי

"נזיר שמשון" שהופיע בפני רבה של ירושלים

בגמרתנו מבואר כי "נזירות שמשון" שונה משאר נזירי נזירות. בעוד שאדם שנדר שיהיה נזיר יכול להשאל אצל חכם שיתיר את נדרו על ידי פתח וחרטה, לא ניתן להשאל על "נזירות שמשון" ולהתירה, שהרי גם שמשון היה נזיר עולם כפי שציווה ה', ללא אפשרות התרה.

מעשה מופלא מובא בשו"ת מנחת יצחק: בחור יהודי שלא שמר תורה ומצוות, שוטט ברחבי העולם תוך כדי חיפושים אחר משמעות עמוקה ותוכן מהותי לחייו. טיוליו הרבים הובילוהו למזרח הרחוק, שם פגש בעובדי אלילים שונים ומשונים.

התעוררות מפיוטי ערב ראש השנה: ויהי היום, ערב ראש השנה תשל"ו, והצעיר הישראלי נקלע לבית הכנסת בעיר בומביי שבהודו. בשמעו את הפיוט "עוקד והנעקד והמזבח", התעורר ליבו ופרץ בבכי רב, ובליבו גמלה המחשבה: "יהודי אני, אין לי לנדוד במחוזות זרים, מקומי הוא בחיק היהדות".

החזיון הנפלא, פרחים, צוף, דבורים וציפורי שיר, יעלם מנגד עיניו. "שם, למטה", הצביע באצבע גרומה, "ישנו מצבור גדול של אבנים וסלעונים. גם שקים כבר הכינותי לכם. רדו מטה, מלאו שקיכם, עלו מעלה ושלבו את אבניכם בין המדרגות כדי לחזקן".

הלומי-מחשבה דרדרו האחים עצמם במדרון. אכן כן, שקים גסים המתינו עבורם למלאכה שיכולה היתה להעשות על ידי משרתי האחווה, או על ידי הפועלים הרבים שהשתכרו מידו של האב. ידיים עדינות נחרצו מן האחיזה באבנים הגסות ואספון השקה. השקים מולאו עד תום והם החלו לעלות בה. קשה היה הטיפוס. לא כל השקים הגיעו מעלה מלאים כפי שיצאו. אח אחד אחז את השק מוטה על צדו, מה שיפול - יפול. אח אחר אף שלח את ידו מידי פעם אל שקו ושלק אבן אחת או שתיים כדי להקל על משאו, ומנגד היו שהתאמצו והגדילו לעשות אחד האחים שאסף אל חיקו את שהושמט משקי האחרים.

בראש הגבעה עמד האב דרוך ומוכן, לציודו משקל גדול ממדים שהוצב בזריזות בשעה שהם ירדו מטה. כל שק הועלה על המשקל ומשקלו נרשם בדייקנות. השקים רוקנו מן האבנים...מולאו במטילי זהב לפי המשקל של האבנים. כל בן קבע לעצמו משקל של נאמנות ומשקל של מסירות.

"יָרְדוּ בַמְצוּלָה כְּמוֹ אֶבֶן... יִאֲכַלְמוּ פֶקֶשׁ... צִלְלוּ בַעֲרֻקָתָהּ".

אמרו חכמינו זכרונם לברכה כי הקב"ה מדד למצרים מדה כנגד מדה, איש כפי רשתו. הרשעים המתונים שבהם ירדו במצולות כעופרת,

**"עד
שהחברותא
מכין לעצמו
תה"**

**גם ר' בנימין
מחשובי האברכים באלעד,
לא מפספס אף יום.
2 משניות ביום וכל היום
נראה אחרת.**

**כולם מצטרפים
מה איתך?**

**לקבלת ספרון חודשי ראשון חינם
מתקשרים ומאירים את הנשמה! *3764**

מיד. לא סבלו רבות. הבינוניים שבהם טבעו כאבן, לא מהר כעופרת, אך לא לאט. הרשעים שבהם צפו כקש, התבללו וכוללו במים, מעלה מטה, עד שאפסה רוחם.

כך גם כאשר הקב"ה שוקל שכר לאוהביו הרי הוא מודד לאיש איש כפעלו, כל טרחה, כל מאמץ נשקלים. בורא עולם מעריך ושוקל ונותן ביטוי לכל מאמץ שישקיע האדם. הכל יביא אלוקים במשפט. אך בניגוד למידת פורענות, אמרו חכמינו זכרונם לברכה (סוטה יא/א): "ולעולם מדה טובה מרובה ממדת פורענות", ככל כפליים יזכה האדם על פעלו - מרים הנביאה המתינה **שעה קלה** לאחיה משה על שפת היאור, לדעת מה ייעשה לו, ובתמורה המתינו לה **כל ישראל** שבעה ימים במדבר!

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף יד/א הריני נזיר שמשון

זהירותו של שמשון

הגר"א מוילנא זצ"ל מצביע על זהירותו של שמשון בנזירותו: בשופטים (יד/ה-ו) נאמר שירד עם אביו ואמו תמנתה, ובאו עד הכרמים, "והנה כפיר אריות שואג לקראתו ותצלח עליו רוח ה' וישסעהו כשסע הגדי... ולא הגיד לאביו ולאמו את אשר עשה".

אם הלך עם אביו ואמו, הלוא ראו את המעשה גופו, מה פירושו של דבר שלא אמר להם? הן אינו צריך לומר, הם ראו!

אין זאת אלא שכאשר הגיעו לכרמים הם קיצרו את הדרך דרכם, ואילו הוא, הנזיר, עיקם את הדרך והלך מסביב ומשום כך לא ראו את מפגשו עם הכפיר. זהו ממש מה שאמר חז"ל "סחור סחור אמרינן לנזירא לכרמא לא תקרב..." (ליקוטין בסוף דבר אליהו, איוב).

הצטרפות לכת משיחית: הצעיר היהודי מיהר לחזור ארצה ולנהוג כיהודי כמיטב ידיעתו המוגבלת, אלא שבכך לא תמה מסכת תהיותיו. בארץ ישראל התקרב הבחור לקבוצת יהודים משיחיים. באחד הימים, בשעה שהיה קורא בתנ"ך, התפעם עד מאד משמשון הגיבור וממעשיו והחליט לקבל על עצמו "נזירות כשמשון". אחד המניעים לנדרו היה אורח החיים הסגפני שהטמיע בקרבו בשהותו בארץ נכר.

לאחר תקופה זכה להתקרב ליהדות השורשית וחזר בתשובה שלימה לקונו. "נזירותו" הקשתה על מהלך חייו כיהודי דתי וגרמה לו ריחוק מהבריות. רבה של ירושלים, הגר"י וייס זצ"ל, נדרש למקרה נדיר זה ודן האם אמנם אין להתיר את נדרו כדברי גמרתנו, או שמא במקרה חריג זה יש צדדים להקל.

התרת נזירות שמשון לצורך חינוך הילדים: המנחת יצחק בתשובתו מסתמך על סברות אחדות כדי להתיר את הנזירות במקרה חריג זה. **א.** מאחר שברור שקבלת נזירות זו היתה בטעות, יש מהפוסקים הסוברים שלא חלה נזירותו כלל. **ב.** יש להתיר מקרה זה, שהרי לצורך מצווה יש מהפוסקים הסוברים שבאופנים מסויימים ניתן להשאל גם על "נזירות שמשון", ומאחר שמראהו המוזר דחה את הסובבים אותו וגם ילדיו התקשו למצוא את מקומם בחברה הוגנת, נחשב הדבר כ"צורך מצווה". **ג.** לפי המקרה המתואר, נראה שבאותה תקופה בה הצעיר שב מהודו, הוא היה מבולבל וחסר דעת ומופקע מהאפשרות לידור נדרים. ה"מנחת יצחק" מסיים כי סברא זו היא המכריעה להקל בדינו.

בימינו, נזירות שמשון אינה שכיחה: למסקנא הכריע שיש להתיר את נדרו, ואף על פי שכתב הרדב"ז שגם במקרים בהם צריך להתיר "נזירות שמשון" אין עושים זאת כדי שלא יאמרו ש"נזירות שמשון" ברת התרה היא, מכל מקום בימינו שאין נזירות שמשון שכיחה, מותר להתיר ואין צורך לגזור שמא יקלו ב"נזירות שמשון".

דף טז/ב

האם הנודר נזירות בימינו נוהג כהוגן?

אף על פי שאין בנמצא נזירים בימינו, אין הנזירות מופקעת ואדם הנודר להיות נזיר אכן מתחייב בנזירותו, למרות שאינו יכול להקריב קרבנות בסוף תקופת נזירותו, ומשום כך אכן הוא יוותר נזיר עד שיבנה בית המקדש. הש"ך כותב כי אכן מרן רבי יוסף קארו התייחס במקומות אחדים לאדם שנדר נזירות, אך לא פירט את הלכותיו כפי שנהגו קודמיו - הטור ופוסקים נוספים - שסידרו את ההלכות הרווחות בזמן הזה ולא האריכו בדינים אלה.

הכל מסכימים כי הנודר נזירות בימינו - נזירותו חלה. אך יש לברר אם ראוי לידור נזירות בימינו. מהתייחסות עקיפה של בעל שולחן ערוך לנזירות ניתן לדייק כי לדעתו גם בימינו אין כל מניעה לידור נזירות. השולחן ערוך כותב בהלכות נדרים: "מי שנדר נדרים כדי לכוון דעותיו ולתקן מעשיו, הרי זה זריז ומשובח. כיצד? מי שהיה זולל ואסר עליו הבשר שנה או שנתיים... וכן מי שהיה מתגאה ביופיו ונדר בנזיר". משמע, איפוא, כי לדעתו הדבר מותר. ברם, הדברים אינם מוסכמים.

הראב"ד הורה כי בימינו "אסור ליזור". האחרונים הדנים בדבריו מבינים כי טעמו הוא שכולנו טמאי מתים והמקבל על עצמו נזירות בימינו כלול בדברי סוגייתנו האוסרת לאדם לקבל על עצמו נזירות בעודו שווה בבית הקברות. כלומר, הנזיר הרי מצווה שלא להטמא למתים ולפיכך אינו רשאי לקבל על עצמו נזירות בבית הקברות. הראב"ד הסיק מכאן כי גם בעודו טמא מת אינו רשאי לקבל על עצמו נזירות. אכן, לכאורה טענתו של הראב"ד מוצקה ואיתנה ומעוררת תמיהה! ואילו הכסף משנה מגיב על דבריו "איני יודע מה איסור יש בזה". מדוע?

ההבדל בין קבלת טומאה לבין להיות טמא: ובכן, קיים חילוק ברור בין המקרים. יש להבדיל בין תהליך קבלת הטומאה לבין היות האדם טמא. הבדל זה בא לידי ביטוי בהלכות מסויימות, שדרגת טומאתו של המקבל טומאה ממת חמורה יותר בעת קבלת הטומאה מאשר לאחריה. לא הורתה התורה לנזיר אלא **שלא יקבל** טומאה מן המת. כל ילך לבית הקברות וכל ישהה תחת קורת גג אחת עם המת. אך לא הטילה עליו איסור שלא להיות טמא... ולפיכך הכסף משנה לא הבין כיצד השווה הראב"ד בין גמרתנו האוסרת על אדם לידור נזירות בבית הקברות לבין טמא מת המבקש להיות נזיר.

דף טז/א מי שנדר שתי נזירות

כיצד יתכן שנזיר רשאי להתגלח?

בשאלה כבירה התקשה המנחת חינוך.

כידוע, אדם יכול לקבל על עצמו נזירות ממושכת לתקופה ארוכה, ואפשר גם לקבל מראש כמה נזירויות שיחולו ברצף זו אחר זו.

להתגלח - כן, יין - לא! דין הנזיר להביא קרבנות בסוף תקופת נזירותו ולגלח את שער ראשו. והנה, הרמב"ם פוסק כי מי שנדר נזירות אחדות בזו אחר זו, בין נזירות לנזירות עליו לגלח שערותיו ולהביא קרבנות. אם סבורים היינו כי הרמב"ם פוסק כן מפני שישנה הפוגה כל שהיא בין נזירות לנזירות, באים דבריו הנוספים ומשמיטים את האפשרות לטעון כן. הרמב"ם מדגיש: "ובכל

גומרים ש"ס ב-5 דקות ליום, זוכים בשפע גדול

"... ובודאי בלימוד המשניות כלול כל התורה כולה"
מרן שר התורה
הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

מרן ראש הישיבה
הגר"ג אדלשטיין שליט"א

להתנסות חינם התקשר עכשיו: 3764*

תגלחת ותגלחת אינו שותה יין ולא מטמא למתים!" מדוע? פשוט מאד מנמק הכסף משנה, "שהרי אין שום דבר שיבדיל בין נזירות לנזירות, שיהא מותר לטמאות או לשתות יין".

דבריו הפשוטים של הכסף משנה, כותב המנחת חינוך, אינם מובנים לי כלל; אם פוסק הרמב"ם שאסור לו להטמא למתים בין תקופת נזירות אחת לזו הבאה אחריה, הוי אומר שאין בנייהן הפסקה, אם כך, כיצד רשאי הנזיר להתגלח בסוף תקופת נזירותו הראשונה? הרי בו ברגע מתחילה תקופת נזירותו השנייה האוסרת עליו להתגלח, כי כל נזיר אינו רשאי לגלח את שער ראשו! נמצא, שלפניו מצווה לגלח שער ראשו מפני תקופת נזירותו הראשונה ואיסור לגלחו מפני תקופת נזירותו הבאה אחריה.

שמה תאמר: "יבוא עשה וידחה לא תעשה", ובכן, הן מלבד מצוות לא תעשה לנזיר לבל יגלח שערו הוטלה עליו גם מצוות עשה "קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו". כלומר, לפנינו מצוות עשה ומצוות לא תעשה, לבל יגלח שערו, כנגד מצוות עשה לגלחו, והרי אין עשה דוחה מצוות לא תעשה ועשה!

מכר את שערות ראשו ונדר נזירות: רבים עסקו בעניין זה. ישוב מעניין לקושייה זו כתב הגר"י הוטנר זצ"ל בספרו תורת הנזיר. תחילה הוא מציב את השאלה הבאה. הן ידוע כי שערותיו של הנזיר אסורות בהנאה עד שיגלחן. נניח שאדם מכר את שערות ראשו לחבירו ואחר כך נדר נזירות. האם חבירו אינו רשאי ליהנות משערותיו? הגר"י הוטנר מניח כי הוא רשאי ליהנות מהן, לפי שהן שלו עוד לפני שהלה נדר נזירות וממילא הנודר אינו יכול לאסור עליו את ההנאה מהן, כי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו.

מכאן הוא ניגש ליישוב דברי הרמב"ם. הוא מוכיח כי כאשר אדם מקבל על עצמו נזירות הרי הוא מתפייס קדושה על שערותיו ומכח קדושה זו חלה מצוות עשה "קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו". ברם, אם בשעה שהוא כבר נזיר ושערותיו אסורות בהנאה, והוא נודר שוב נזירות שתחול בתום תקופת נזירותו הראשונה - הוא עדיין לא החיל כל קדושה על שערות ראשו שהרי אין שלו... וכיצד יחיל עליהן דינים. הוא נהיה, איפוא, כבר עכשיו נזיר לתקופה הבאה, אך קדושה על שערותיו לא תחול עד שיגלחן בתום נזירותו הראשונה, יסור מהן דין איסור הנאה, או-אז תחול עליהן קדושה מחדש ותחול גם מצוות עשה שלא לגלחן. נמצא, שבשעה שעדיין לא גילחן, אין לפנינו מצוות עשה שלא לגלחן.

דף י"ט/א ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין, נקרא חוטא

מסירת כליה או שאר אברים תמורת תשלום

בשנים האחרונות עולה מידי פעם לסדר היום הציבורי השאלה האתית בדבר מכירת אברים להצלת חיים.

הסיכון שבתרומת כליה - מזערי: יש לציין, שרוב בני האדם מסוגלים לתפקד באופן מלא עם כליה אחת בלבד ושיעור הסיבוכים העלולים להתפתח כתוצאה ממחסור בכליה הינו מזערי. כמו כן מציינים המומחים, כי אין התורם ניזוק מן הניתוח להוצאת הכליה, למעט הסכנה הקלושה הכרוכה בכל ניתוח מכל סוג אחר. נושא זה הועלה פעמים אחדות על שולחנם של גדולי ישראל, שדנו ושקלו אם מותר לאדם לחבול בעצמו לצורך רווח ממוני.

המצער את עצמו, חוטא: מבואר בסוגייתנו שרבי אלעזר הקפר סובר שכל המצער עצמו נקרא חוטא. דין זה לומד רבי אלעזר מקל וחומר: שהרי התורה קראה לנזיר "חוטא" למרות שמצער עצמו בהימנעות משתיית יין בלבד. על אחת כמה וכמה אדם המצער עצמו נחשב לחוטא. על דברים אלה מוסיפה הגמרא, שרבי אלעזר הקפר הוא הוא הסובר שמדאורייתא אסור לאדם לחבול בעצמו. לפי דברים אלה, לכאורה אסור לאדם למסור אבר מגופו תמורת תשלום, כיון שאסור לו לצער את עצמו בחבלה בגופו.

אולם, במכתב שכתב הגר"ז אויערבאך זצ"ל להרב פרופ' אברהם סופר הוא כותב שתרומת אברים כשלעצמה מותרת ואף חיונית להצלת נפשות, ולצורך פיקוח נפש מותר לו לאדם לחבול בעצמו, ואם כן, אף התורם אבר מאבריו להשגת רווח כספי אינו עובר על איסור, שהרי ודאי כוונתו גם להצלת נפשות ולא עבור הרווח הכספי בלבד. לפיכך, אין הדבר אסור למרות שברור הדבר כי אלמלא התמורה הכספית לא היה תורם את כליתו.

דף י"ב/ב כל ימי נזרו

מעלת הנזיר

סיום הפסוק הוא - קדוש הוא לה: כותב על כך הספורנו: "יזכה לאור באור החיים ולהיות מוכן להבין ולהורות כראוי לקדושי הדור!"

לכך זוכה הנזיר!

אף הוא אומר שעל כך התפלל אלקנה על שמואל בנו שהיה נזיר (כדקלמן ס/א) "אם יקם ה' את דברו" - אינני מבקש רק זה שבעקבות הנזירות יהיה, כדבר ה' קדוש ומוכן לעבודתו.

דף טו/ב מקצת היום ככולו

יפה שעה אחת

בערב יום הכיפורים שעה קלה לפני היום הקדוש קרא השרף מקוצק לשמשו ואמר לו: הנה "יום אחד בשנה - חשוב כשנה", מקצת "היום ככולו" אם כן מי שישב בתשובה עתה - כאילו שב כל השנה!

דף י"ט/א שציער עצמו מן היין

יין - טוב או לא?

היין, תמה רבי הניך מאלכסנדר זצ"ל, טוב או לא טוב? מצד אחד עליו להזיר עצמו מהיין, ומאידך הנזיר נחשב חוטא על שהזיר עצמו מהיין. הכיצד?

חזר וביאר: היין אינו טוב ואינו לא-טוב, הוא רק מגלה את שבפנימיות האדם. כשהוא נכנס יוצא הסוד החבו, מי שמזיר עצמו ומקדש עצמו, הריהו נענש על שלא שלט בעצמו גם ללא היין, אולם זה שראה סוטה בקלקולה, היינו שמצא עצמו בחברת חוטאים, אוי לו מן היין שיגלה את מצפונו...

עולים על רכבת הלימוד

מצטרפים לאלפי הלומדים קטעי גמרא, משנה והלכה מדי יום ביומו, בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע 'עיתים לתורה' לומדים כמה דקות חוזים בסיוף רוחני עצמו!

קבע עיתים ללימוד <3029* נכשיו>

לעילוי נשמת
 מרת **שרה מרגלית** ע"ה
 (לבית גוטמן) ב"ר יעקב ז"ל
 נלב"ע י"ט בשבט תשס"ה
תנצב"ה
 הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
 ר' **ישעיהו עברוני** ז"ל
 ב"ר מרדכי ודינה ז"ל נלב"ע ט"ו בשבט תשס"ט
תנצב"ה
 הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו